GAZETA KRAKOWSKA

Nro 23.

Z KRAKOWA DNIA 20 MARCA 1825 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 11 Marca.

W środku Azyi, w górach Altayskich o sześć mil od granicy Chińskiey, iest osada Polska, wieś Talowka. Pan Spaski, ktory te strony w lecie w roku 1809 zwiedzał, i niedawno swoie podróż ogłosił; nie może się nachwalić pięknego położenia tey okolicy. Na żyzney równinie otoczoney śnieżnym grzbietem Altaiu, nad brzegiem rzeki Buchtarmy rozłożyli się osadnicy; cienie brzoz i topol przypominaią im rodzinną ich ziemię; schludność domów, trzody, świadczą o ich dobrem mieniu i obfitości. Pan Spaski był przekonany, że mieszkańcy tych okolic zupełnie są szczęśliwemi.

Wyszedł tu na widok publiczny czwarty oddział dzieła pod tytułem: *Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia*, obeymuiący: 1) Kaplicę Zygmuntowską, 2) Pomnik Jana Alberta, 3) Grobowiec Jana IIIgo, i 4) Trumnę Alexandra Karola, brata Władysława IVgo. — Można go odebrać w Bibliotece Publiczney przy Krolewsko - Warszawskim Uniwersytecie, za okazaniem właściwego prenumeracyynego biletu.

W Warszawie d. 10 Marca 1825 r.

Z Petersburga d. 7 Lutego d. K.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Dnia 3 b. m. w uroczystość Imienin J. C. W. Wielkiey Xiężney Jeymości Anny, Xiężny Oranii, śpiewane było *Te Deum* w Kaplicy pałacowey, w Cerkwi katedralney i we wszystkich kościołach stolicy. Wieczorem Nayiaśnieysza Familiia Cesarska obecnością swoią udarowała teatr Rossyyski; dana była Traiedyia *Pożarski*, a potem Balet *Zefir i Flora*.

Dnia 4 iako w rocznicę urodzin J. C. W. Wielkiey Xiężny Maryi, Xiężny dziedziczney Sasko - Weymarskiey, rownież śpiewane było *Te Deum*.

Tegoż dnia wieczorem był wielki bal maskowy w pałacu zimowym, a wieczerza w hermitażu.

Dnia 4 b. m. o godzinie 1wszey z południa Hrabia Ferronays, Poseł N. Krola Jmci Ch., miał posłuchanie u N. Cesarza Jegomosci, dla złożenia nowych

swych listów wierzytelnych. Po tym obrzędzie miał posłuchanie u N. Cesarzowey Jeymości Matki, JJ. CC. WW. Wielkiego Xiążęcia Michała, Wielkiey Xiężny Heleny, Wielkiey Xiężny Maryi, J. K. W. Wielkiego Xięcia Dziedzicznego Sasko-Weymarskiego i J. C. W. Wielkiey Xiężny Anny, Xięzny Oranii. Poseł był przywieziony do pałacu, a po tym odwieziony do swego mieszkania w karecie N. Cesarza Jegomości. W przyięciu iego zachowane były wszystkie zwyczayne uroczystym zdarzeniom obrzędy, na Dworze Rossyyskim używane.

W Naywyższym Ukazie do Rządzącego Senatu, ogłoszonym w Gazecie Senackiey, a wydanym d. 23 Stycznia r. b. wyrażono: Pragnąc okazać zadowolenie Nasze i wdzięczność ku niezmordowanym pracom Ministra Skarbu, Jenerała Porucznika Kankrina, Naymiłościwiey nadaiemy mu w Gubernii Kurlandzkiey w Ober-hauptmańtwie Nitowskim maiętność Baldonę z należącemi do niey przyległościami Szarlotenhoff i Lototen, na lat 50 bez opłaty arendy, Rozkazaiąc oddać temuż Kankrinowi pomieniony maiątek w posiadanie, od dnia S. Jana 1829 roku, a do tego czasu wypłacać mu z Podskarbstwa Państwa od dnia S. Jana 1825 roku, w przeciągu czterech lat wchodzące z tey maiętności do skarbu, podług teraźnieyszego iey z publiczney licytacyi zadzierżawienia, dochody po 8 tysięcy trzysta sześćdziesiąt rubli srebrem co rok, z policzeniem do terminu arendownego, a potem oddać mu samę maiętność w posiadanie na pozostaiące do terminu czterdzieści sześć lat; względem czego Rządzący Senat ma uczynić należyte rozrządzenie.

Z Paryża d. 5 Marca.

Względem proiektu wynagrodzenia Emigrantów ciągle ieszcze trwaią spory w izbie Deputowanych; pierwszy iego artykuł przyięła izba, ale względem drugiego niema zgody i wielu Deputowanych podaie do niego zmiany, które chociaż zawsze są odrzucane, długie iednak wznieca ią spory. — Pewna Dama zapytuiąc się w tych dniach kogoś, iacy to są właściwie ci wierni ludzie, którzy tak wielkie wynagrodzenie odebrać maią? otrzymała odpowiedź: "są to ludzie, którzy oddalaią się, gdy Król pozostaie, a powracaią, gdy Król oddali się za granicę, i zabieraią w ten czas Francyi 1000 m o w, gdy ona 4 razy tyle iest dłużna."

Przyszłey zimy zniesiony zostanie piękny ogród Tivoli, i na iego mieyscu powstanie nowa część miasta Paryża.

P. Karol Lacretelle, członek akademii Francuzkiey wydał tu uwagi nad sprawą Greków.

Z strony Hiszpanii znaydować się ma przy koronacyi naszego Króla Xżę San Fernando.

Malarz Gosse, od którego rząd kupił piękny obraz S. Wincentego z Paulo do galeryi Luxemburgskiey, odebrał zlecenie wygotowania obrazu na uroczystość koronacyi, i ukończył już odrysowanie 81 Królów Francuzkich na 8 stop wysoki obraz.

Mnóstwo starych malowideł, które oddawnego czasu w byłem gmachu Ministerstwa skarbowego leżały, zwrócone

zostały Królewskiemu muzeum. Jeden obraz tak był zakurzony i zabrudzony, iż nie był do rozeznania. Hr. Forbin, dyrektor muzeum, oczyścił go i zadziwił się, iż wystawiał pięknie odmalowaną okolicę Claud-Lorrain, ktory wartać ma 50.000 Fr. i przyozdobi wielką galeryią obrazów.

Rzeźbiarz Flateps, który zrobił niedawno popiersie Goethego, mianowany został przez W. Xcia Weimarskiego członkiem tamteyszey akademii kunsztów.

P. Schuncke z Berlina, znakomity wirtuoz na fortepiano, czyni tu wielkie szczęście. Przedziwne iego granie znayduią podobnem do sławnego Moschelos D. 16 b. m. da się słyszeć w wielkim koncercie, w ktorym wystąpi także Niemiecki Tenorysta P. Wild, ktory zaciąga się do teatru Włoskiego.

Przeszło 300 ludzi pracuie nad naprawieniem zepsutey przez burzową powodź tamy morskiey w Sangatte (niedaleko Kale) i do połowy iuż naprawiono. Pomiędzy robotnikami znayduie się starzec, który w Wrześniu r. b. sto lat ukończy, i przed 86 laty pracował iuż nad naprawieniem teyże tamy. Znaleziono pod tą tamą wielki srebrny pieniądz Edwarda III. drugi Henryka VIII i mnóstwo miedzianey monety Rzymskiey za Cesarzow Konstantyna, Traiana, Maxentyusza i t. d. bitey, wraz z dwiema gliniannemi wazonami Rzymskiemi.

P. Cordier, ieden z znakomitych inżynierów Francuzkich, otrzymał od Ministra spraw wewnętrznych patent na wynaleziony nowy sposób przewożenia towarow na kolciach żelaznych.

P. Soumet, członek akadamii, pracuie teraz nad trajedyią, którey przedmiotem będzie Dziewica Orleańska.

Wyszedł tu z druku w Francuzkiem tłómaczeniu romans Waltera Scot "Walladmor."

W przeszłym tygodniu przybyła z Alexandryi do Tulonu korweta Chevrette przywiozła dla muzeum Krolewskiego z iedney sztuki czerwonego granitu wyrobioną świątynią odległey starożytności; kosztowny ten pomnik waży 250 cetnarów. Oprócz tego przywiozła od Baszy Egipskiego w podarunku dla Króla naszego 12 koni i słonia, a dla Pana Ternaux 4 piękne Nubiyskie owce. — Mówią, iż rząd nasz darował temuż Baszy zupełny rysztunek i ubior na ieden bataljion woyska; pozostała ieszcze w Alexandryi woienna galera Francuzka, która zdaie się być przeznaczoną do służby Baszy.

Kolumbiyyski pułkownik inżynierów Lans przybył do Hawru.

Margr: Allex, Szambelan Krola Hiszpańskiego przybył do Baiony, zkąd uda się do Majorki na obięcie naczelnego dowództwa. Tamże przybył wysoki urzędnik Ministerstwa woiennego Hiszpańskiego udaiący się z szczególnieyszem zleceniem do Paryża.

Z Madrytu d. 22 Lutego

P. Oubril pełnomocny Minister Cesarza Rossyi, złożył Krolowi d. 19 własnoręczny list Monarchy swoiego. Tegoż dnia Poseł Angielski oddał Królowi list od Monarchy swoiego. Hr. Porto Santo dotychczasowy Portugalski Poseł przy Dworze naszem, a teraz przez Monarchę swego ministrem spraw zagranicznych mianowany, złożył Krolowi na

osobnem posluchaniu list odwoławczy i udał się w drogę do Lizbony.

Onegday znaydował się Krol, który zupełnie wyzdrowiał, w towarzystwie Krolowey na wielkim przeglądzie ochotnikow. Nad urządzeniem znaczney siły woyskowey pracaią ciągle. Liczba liniiowego woyska wynosić ma 70,000, tak, iż lądowa siła Hiszpańska wraz z milicyiami, doprowadzoną bydź ma do 300,000 ludzi.

Rząd odebrał od Jenerała Odonell z Algesiras wiadomość, iż pod brzegami, pokazała się znaczna liczba zbroynych statków, które zdawały się upatrywać mieysce do wylądowania, i z tego powodu prosił o powiększenie osady.

Margr: Campo-Sagrado za usługi, które iako Jenerał kapitan Katalonii uczynił, otrzymał od Krola Francuzkiego order S. Ludwika.

Wyrok z d. 4 Lipca r. z. który w celu zapobieżenia przemycaniu tamował handel i żeglugę, cofnął Krol na przełożenie zagranicznych Konsulow.

Jenerała Plasencia, który z Gibraltaru do Kadyxu powrocił, chciała władza mieyscowa uwięzić, ale oparł się temu Jenerał Francuzki Gudin, za którego pozwoleniem tam poiechał. Z ostatniego miasta udał się P Araos z pismem od rządu do Vicekrola Laserna do Peru. Tamże przybył goniec z pismem do dowodzącego Jenerała Francuzkiego; jakkolwiek była iuż godzina 9ta w wieczór, roskazał Francuzki jenerał przywołać do siebie władzę Hiszpańską.

Z Londynu d. 8 Marca.

Trzecie odczytanie bilu względem zniesienia towarzystw Irlandzkich w niższey izbie Parlamentu dało ieszcze d. 25 z. m. w wieczór powód do żywych sporów. P. Brougham zbiiał naypotężniey ten środek. „ Pozbawi on znowu (mówił) Irlandyią spokoyności, którą tylko związek Katolicki utrzymywał. Bil ten dotchnie tylko związek Katolicki, gdyż ludzie Pomorańczowemi zwani nie przestaną taynych swoich schadzek miewać. Powtarzam, iż ninieysza ustawa iest obrzydłym czynem, który tylko naprawić można przypuszczeniem Katolików do praw obywatelskich.,, Mimo tego iednak uchwalono większością 226 głosow przeciw 78 odczytanie po 3ci raz bilu, czyli onego przyięcie.

Wczoray w izbie wyższey odczytany został po raz pierwszy powyższy bil względem zniesienia towarzystw Irlandzkich. Drugie odczytanie oznaczone zostało nazaiutrz.

W niższey izbie zdanie sprawy przez Kanclerza skarbowego o stanie Skarbu wzbudziło powszechną ciekawość. Oznaymił on, iż czysty nadbór w r. 1824 wynosił 1 mill. 437,744 Fs. a bez uchylenia niektorych opłat byłby ieszcze większy. Prawie w wszystkich odnogach dochodow okazała się nadwyżka dawniey wyrachowanego przychodu; iak np. konsumcyia sama przyniosła 1 mill. 130,000 Fs. więcey, nad przy ćte w dawnieyszych latach przecięcie. Wyiąwszy sol, wszystkie inne artykuły przyniosły więcey, niżeli dawniey, iak naprzykład kraiowa wódka 60 procentów więcey, i t. d. Dochod zatem rachować można w r. przyszłym do 56 mill. 195.000 Fs. a w r. 1827 do 56 mill. 360 Fs, wydatki zaś w r. 1826 tylko 55 mill. 330,324 Fs. a w r. 1827 55 mill. 105,324 Fs. tak iż w r. 1827 będzie

nadwyżki 1 mill. 754,676 Fs. Szczególniey ucieszyło izbę doniesienie Kanclerza, iż za zezwoleniem Parlamentu nietylko niektóre celne opłaty znacznie zmnieyszone zostały, ale nadto inne podatki znacznie zniżonemi bydź maią. Zdanie to sprawy przyięte zostało z oklaskami.

D. 1 b. m. P. Colerafc oddał izbie złożenie Pana Wilberforce dostoyności członka Parlamentowego i uchwalono nowy obiór reprezentanta od Bramer. Lubo P. Burdet wnosi dziś prośbę do izby niższey od związku Katolików, nieliczną iednak iest izba. O godzinie w pół do siodmey przybył P. Canning, którego mnostwo prośb w tymże celu poprzedziło. Lord Nugent wniosł, iż na przyszłem posiedzenie wniesie prośbę od 21,000 Katolików Angielskich podpisaną.

N. Krol mianował P. Edwarda Cromvell Disbourne sekretarzem poselstwa przy Dworze Rossyyskim, a P. Henryka Fox Strangways poselstwa w Florencyi.

Przeznaczony do zawiezienia Pana Stuarta do Lizbony liniiowy okręt o 74 działach stoi w Spitheadw gotowości. Odiazd iego został aż do załatwienia niektorych ieszcze okoliczności wstrzymany.

Wczoray pod prezydencyią J. K. W. Xcia Jorku odbyło się zgromadzenie dla wsparcia zniszczonych przez powodź w północnych Niemczech mieszkańców. Zebrano iuż przez składki 1772 Fs. Xiężne Klarencyi i Kentu okazały się iako przywiązane do mieysc swego urodzenia i przykładem swoim wielu do składek zachęciły. Komitet postanowił złożyć im publiczne podziękowanie.

Przy wznoszącey się spekulacyi na osadnicze towary, których podniosła się cena, rozchodzą się także z giełdy osobliwsze wieści. I tak: n. p. wczoray mówiono tam: że południowi Amerykanie opanowali Hawannę; że Birmanowie stoią przed bramami Kalkuty; że Bolivar zawarł pokóy z Hiszpańskim Jenerałem Cantarac, i t. d.

W iedney z tuteyszych gospód odbyło się d. 26 Lutego zgromadzenie Katolików Angielskich pod prezydencyią Xcia Norfolk. P. O'Connel miał czterogodzinną mowę, w którey całą historyią Katolików Irlandskich wyłuszczył i z oklaskami przyiętą została. Postanowiono potem podać izbie wyższey prośbę, aby nieprzyięła bilu znoszącego towarzystwa Irlandskie. Nazaiutrz P. Brougham dał dla Deputowanych od Katolikow Irlandskich wielki obiad, na którym znaydowali się Xiążęta Susexu (Królewicz,) Norfolk, Devonshire, Leinster i wiele innych znakomitych osób.

Do komitetu dla wsparcia Hiszpańskich i Włoskich wychodniow nadeszło dotąd ze składek 11,136 2/3 Fs. W ratuszu wyznaczona iest izba dla przyymowania dla nich składek w bieliźnie i innych rzeczach. Wielu umieszczono po prowincyiach iako nauczycieli ięzyków i inżynierow.

Znana z pisania pięknych wierszów Pani Franklin, żona odpłynionego niedawno na powtórne odkrycia Kapitana Franklin umarła przed 8 dniami.

Baron Hoare darował Angielskiemu muzeum znaczny zbior xiążek, które należą do historyi i opisu Włoch i ktore w podróżach swoich w r. 1785 i 1791 zebrał. Składa on się z 1733 artykułow

uporządkowanych podług dawnego podziału kraiów Włoskich.

PP. Rothshild i Baring podiąć się mieli pożyczki dla Danii 3 mill: 600,000 Fs. na 3 od sta prowizyi, których ten rząd użyć chce na zniżenie prowizyi do 3 od sta od kraiowego długu swoiego.

Przybył tu w sobotę ieden z znakomitszych bankierów Paryzkich, P. Ardouin.

W ciągu ostatniego roku znaydowało się w więzieniach w Portsmut, Woolwich, Shernes i Chatham 5754 przestępców, z których 1885 do Kaienny wywieziono. Koszta na utrzymanie tych 4 zakładów wynoszą 33,767 Fs. 1 S. 3 P. a roboty więźniów 30,096 Fs. 14 S. 3 P. Znaczna część zarobku iest dla nich odkładana.

D. 16 z. m. William Edward, 71letni starzec, udał się w Luxboreugh do kościoła i natrafił na cmentarzu na brata swoiego, którego 12 lat niewidział. Pytał go się między innemi, gdzie iego wuy i ciotka są pochowanemi. Zaledwo zaprowadził go brat nad ich grób, gdy upadł i bez dania znaku umarł. Niemal podobny przypadek zdarzył się d 11 z. m. niedaleko Lincoln. Dzierżawca napotkał na pewney ulicy swoiego dziedzica, a maiąc do niego urazę, zaczął na niego tak bardzo krzyczeć, że mu przechodzący człowiek przyganiał. Lecz dzierżawca w taką wpadł wściekłość, iż krzyknął: „Niechay idąc do domu trupem padnę, ieżeli mu przed 25 Marca głowy nie rozbiię lub iego domu nie spalę! W trzy godziny potem upadł w pół drógi i umarł.

Kongres Ziednoczonych Stanów północney Ameryki upoważnił Prezydenta do założenia gościńca od granicy Missouri do prowincyi Nowego Mexyku. — Józef Bonaparte podał do Zgromadzenia prawodawczego Nowegoiorku prośbę, aby mu wolno było nabydź i odprzedać grunta ziemskie.

Jenerałowi Laffayette daią też za darowane mu przez Kongres 20,000 morgów gruntu 230,000 dolarów; lecz on żąda 300,000 i zapewne dostanie. Znaydował on się na śniadan u Józefa Bonaparte, który mieszka o 20 mil od Filadelfii, i poznał tam młodego Murata (Achillesa), który żeni się z córką Józefa Bonapartego.

Z Bruxelli d. 4 Marca.

Adjutant J. K. W. Xcia Oranii, Pułkownik Wauthier, wyiechał przodem dla zamowienia koni po stacyiach, a sam Xżę uda się d. 8 b. m. w podróż do Petersburga.

Przebieg gońców przez miasto nasze iest ciągle częsty.

Pisma tuteysze zapewniaią, iż po koronacyi N. Króla Francuzkiego zaprowadzoną znowu zostanie cenzura nietylko na dzienniki, ale i na xiążki.

Dnia 28 z. m. umarł w Amersfort Arcybiskup Utrechtski, X. Willebrodu van Os, w 81 roku życia.

Margrabia Chabannes, który uwięziony tu iest za długi, kazał w dzienniku Belgickim umieścić list, którym, zachowuiąc dla siebie 24,000 Fr. wszystko wierzycielom swoim oddaie co mu w wynagrodzeniu, nad którym naradza się teraz izba Deputowanych, przyznanem zostanie.

Pisma tuteysze ogłosiły iuż zapadłą w Stanach jeneralnych ustawę zabrania-

iące biegu monet Francuzkich w Niderlandach.

Od brzegów Menu d. 6 Marca.

N. Król Bawarski otworzył osobiście d. 2 Marca posiedzenia Zgromadzenia Stanów Bawarskich. Drugim prezesem izby Radców państwa mianował J. K. M. Arcybiskupa Barona Fraunberg. Pierwszym Prezesem 2giey izby mianował Monarcha Barona Schrenk, a drugim Hr. Armansberg. D. 3go rozpoczęły izby działania swoie ułozeniem adressu do Króla.

Xżę Nassauski zwołał także Seym tego Xięztwa.

Bankierski dom Rothschilda w Frankforcie otrzymał teraz przez Londyński dom tegoż nazwiska zebrane składki na wsparcie uszkodzonych przez powódz Listopadową w r. z. mieszkańców Niemieckich. Wynoszą one 23,500 ZR. które w pomiar uszkodzenia na różne okolice podzielone zostały.

Podług urzędowych doniesień strata, którą uboga klassa ludzi w Nadreńskich Pruskich prowincyach poniosła, i o pomoc ręce wyciągaią, wynosiį 700,730 talarow Pruskich.

Z Kolonii nadeszła wiadomość, iż Ren wzniosł się d. 4 Marca przeszło 7 stop, a nazaiutrz do 11 stop i 2 calów, zachodzi więc obawa, aby nowy wylew nie nastąpił.

Z powodu doszłego do skutku połączenia się wielu Ewanielickich kościołów w obwodzie Düsseldorfskim, oświadczył N. Krol Pruski władzy samteyszey szczególnieysze swoie ukontentowanie.

Z Karlsruhe d. 27 Lutego.

D. 25 b. m. na pierwszym publicznem posiedzeniu pierwszey izby Stanów Badeńskich Kommissarz rządowy, Radca stanu Gulat, odczytał uchwały Seymu związku Niemieckiego pod d. 16 Sierpnia 1824 względem zachowania Monarchicznych zasad i zaprowadzenia takiego porządku w obradowaniu, ktoryby nie dał powodu ani przez mowy, ani przez druk do publicznego zgorszenia. Potem obrana zosta a kommissyia z 6 członków do sprawdzenia pełnomocnictw i druga do ułożenia adressu podziękowania do W. Xcia. — Na posiedzeniu drugiey izby Kommisarz rządowy, Radca stanu Beck, złożył rachunek przychodów i rozchodów kassy umorzenia z lat 1821, 22 i 23 i doniosł izbie o zaciągnioney pożyczce 700,000 ZR. stosownie do uchwały Stanów z d. 5 Października 1820. Potem złożył następuiace proiekta: 1) Członki izby Deputowanych będą co 6 lat obierane; 2) Seym odbywać się tylko będzie co 3 lata; 3) nowe urządzenie wybierania popisowych do służby woyskowey.

Z Stambułu d. 10 Lutego

(Z Dostrzegacza Austryiackiego.)

Od kilku tygodni rozchodziły się tu wieści o zaburzeniu i niechęci Janczarow, lecz przez kogo i w iakim celu rozpuszczone były, wiedzieć niemożna. Zdaie się tylko, iż przestrach odnowienia przez Selima IIIgo przedsięwziętego urządzenia woyska dało powod do nieukontentowania. Ztem wszystkiem przedsięwzięła zaraz Porta surowe środki do

zniszczenia zamachu taynych podżegaczów do buntu. Uwięziono wielu zuchwalców, powiększey części officerów i potaiemnie stracono, a wczoray złożony z urzędu został Aga Janczarów. Przy ciągłey bezczności i czynności rządu przemiiaiące się te poruszenia nie czynią żadney obawy względem następności.

Wygnanie byłego Wezyra Galib Baszy z Gall poli do Magnesia zrządziło w teraźnieyszych okolicznościach nieiakie wrażenie, ponieważ uważano go, chociaż niesłusznie, iako naczelnika wszystkich niechętnych. Lecz lepiey wiadome rzeczy osoby zapewniaią, iż sam Galib Basza prosił o tę zmianę, w celu zapewne, aby się oddalił od nierozsądnego postępowania licznych swoich przyiaciół i stronników.

D. 6 b. m. oddział flotty Tureckiey z 2 korwet i 3 brygów złożony odpłynął do Dardanellów, dla oczekiwania tam dalszych rozkazów, a tymczasem krążenia przec w licznym Greckim korsarzom, którzy tamuią żeglugę pod brzegami maieyszey Azyi i Europeyskie statki napastuią. Niedawno złupili pod błachem pozorem, albo raczey przez gwałt Rossyyski okręt pod Samos płynący z Smirny do Scalanova z towarami.

Przybyły dnia 31 z. m. do Smirny Kapitan okrętu, który d. 15 opuścił port Modon, opowiada, iż na ówczas twierdza Patras wolna była od zamknięcia, i tak ta twierdza, iako i Modon dostatecznie były w żywność i ammunicyią opatrzone. Jnny kapitan przybyłego z Negrepontu okrętu doniósł, iż ten półwysep przez mądre i umiarkowane postępowanie teraźnieyszego Baszy znayduie się w zupełney spokoyności.

Niemamy tu ieszcze wiadomości, ażeby Ibrahim Basza po ostatnim do Rodus powrocie, to stanowisko opuścił.

Co do zdarzeń w Morei przestawać ciągle musiemy na Gazetach Hydryyskich, które nie zasięgaią iak do dnia 7 Stycznia. Woyna domowa zdawała się na owczas na stronę rządu Greckiego w Napoli di Romania przeważać. Na końcu Grudnia zaszły w okolicach Calavrita niepomyślne dla naczelników strony rządowi przeciwney potyczki, w skutku ktorych Zaimi, Londo, zbiegły Dyrektor Fotilla i Chrysant, syn Eparchy Sissieniego, czyli (iak Greckie Gazety nazywaią go Panem Gastunii) do ucieczki zmuszonemi zostali. Kolokotroni cofnąć się miał do klasztoru Kariteny, a oba Deligianhi nadaremnie prosili o przebaczenie. O poymaniu którego z dowódców z strony przeciwney rządowi, nie było do tego czasu żadney wiadomości.

Z wielu względów zasługuie na uwagę dokładnie spisana i drukiem w Alexandryi ogłoszona tabella weszłych do tamteyszego portu i wyszłych z niego w ciągu roku 1824 Europeyskich kupieckich okrętów. Liczba weszłych tam podług tey tabelli w r. 1824 okrętow wynosi do 1290; (w r. 1823 nie weszło iak 933) a wyszłych do 1190, tak iż z nich do 1go Stycznia 1825 stało ieszcze w porcie 91. Pomiędzy przybyłemi tam znaydowało się 600 Austryiackich, wraz z 42 Toskańskiemi używaiącemi bandery Austryiackiey; (w r. 1823 liczba ich nie wynosiła iak 251) 111 Francuzkich (w r. 1823 tylko 52) — 251 Angielskich, wraz z Jońskiemi i Amerykańskiemi — 100 Rossyyskich (w r. 1823 tylko 59) — 13 Duńskich, 5 Niderlandskich, 22 kraiów Papiezkich, 77 Sardyńskich, 14 Neapolitańskich, 70 Hiszpańskich, i 74 Szwedzkich.

DODATEK
DO № 23.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 20 MARCA 1825 roku w NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

Wschód i zachód słońca, iako też bieg i iego właściwy od zachodu na wschod odnawiaiący nam pory roku, pochodzą iak wiadomo z biegu wirowego i postępuiącego naszey kuli ziemskiey. — Plamy nas uczą, że słońce ma tylko sam bieg wirowy. *Sniadecki* (Jeog: kar. 35 §. 25) mówi: „Uważaiąc ciało iakie siłą rzutu w przestrzeń świata wypchnięte, kierunek tego rzutu albo może przechodzić przez środek ciężkości ciała wypchniętego, albo padać mimo ten środek; wpierwszym przypadku rodzi się sam bieg ciała *postępupuiący*, w drugim *wirowy* i *postępuiący*.— Ziemia, Xiężyc, planety, maią obadwa te biegi; więc wszystkie te ciała musiały bydź popchnięte siłą rzutu w takim kierunku, że ten przez środek ich ciężkości nieprzeszedł. — Słońce, które mamy za gwiazdę stałą ma bieg wirowy trwaiący 25 dni 12 godzin. A że trudno iest pomyśleć, aby słońcu mogł bydź nadany bieg wirowy bez postępuiącego, należy raczey wnieść, że słońce oprocz biegu wirowego, musi mieć bieg postępuiący, który odbywa ze wszystkiemi planetami i kometami razem, a którego my, iako biegu i nam i całemu światu słonecznemu spólnego, ani czuć, ani dostrzedz niemożemy.„ — Lecz gdyby kierunek rzutu idąc po *styczney*, uderzył ciało w iednym tylko punkcie, naówczas, nienaruszaiąc środka ciężkości, zdaie się, iż powinienby sprawić sam tylko bieg wirowy bez postępuiącego, a takim biegiem czyż nieobracaią się słońce, gwiazdy stałe, a mianowicie gwiazdy nazwane *zmiennemi* ?

Wincenty Karczewski.

Z Wiednia d. 9 Marca.

Nayiaśnieyszy Cesarz raczył przez gabinetowy swóy list z d. 5 Marca r. b. udzielić Ces. Austryiacki order żelazney Korony następuiącem osobom: Austryiackiemu Radcy poselstwa przy C. K. Poselstwie w Neapolu, Karolowi Kawalerowi Menz, i Ces. Rossyyskiemu kolegskiemu Assessorowi i Sekretarzowi Ces. Rossyyskiego Poselstwa przy Seymie związku Niemieckiego, Markelow.

Z Berlina d. 10 Marca.

Nayiaśnieyszy Król raczył d. 5 b. m. dać posłuchanie Kr. Neapolitańskiemu Posłowi, Margr. Gagliati, i przyiąć od niego nadesłany mu od panuiącego teraz N. Króla obu Sycyliy, Franciszka I. nowy list wierzytelny. Gdy J. K. M. rzeczonemu Monarsze zaraz po iego na tron wstąpieniu posłał ordery państwa swoiego, a N. Król obu Sycyliy wywięzuiąc się przysłał J. K. Mci ordery Neapolitańskie, przeto Margr. Gagliati na udzielonem mu na ten cel posłuchaniu złożył ie J. K. Mci.

Przybył tu z Poznania JO. Wielkorządca W. Xięztwa Poznańskiego, Xżę Radziwiłł.

Od granic Tureckich d. 19 Lutego.

Listy z Wenecyi pod d. 18 Lutego donoszą, iż tam rozchodziła się wieść o poddaniu się twierdzy Patras Grekom. Osiedli tam Grecy oczekuią z niecierpliwością potwierdzenia ważney tey nowiny.

Kapitan przybyłego d. 24 Grudnia do Syra Jońskiego okrętu, opowiada, że Ibrahim Basza po wylądowaniu woysk do Suda był w chęci udać się albo do Stambułu, albo do Alexandryi dla naprawy swoich okrętow. Zostawał w nayściśleyszych związkach z buntownikami przeciw rządowi w Morei; ale gdy Jenerał Grecki Gura opanował Frikala herszowie buntu pouciekali. Jeden z nich przyprowadzony został d. 25 Grudnia do Nauplia. Miał bydź osadzony w zamku Wuca, ale na wstawienie się iego Wuia, Prezesą doradczey rady, iemu oddany został. Jnny buntownik Lentos ścigany iest przez woyska rządu Greckiego. Zamiarem zmarłego Warwaki bydź miało, ażeby przy Atenach wystawione było miasto dla Jpsaryiotow.

W Adryanopolu odbydź się ma powszechna rada waienna, do ktorey zwołanemi będą ajenci z wszystkich prowincyy. W tem mieście i Hadriopolis zakładane są wielkie magazyny, tudzież prowadzą tam znaczną ilość ammunicyi. Wielkorządca Enosu odebrał rozkaz przysposobienia składów na umieszczenie 6 do siedem kroć tysięcy kilotow mąki i zyta. Przeznaczenie tego składu iest dotąd zagatką.

List z Pera wzmiankuie o planie przyszłey kampanii przeciw Grekom. Podług niego Porta wystawi 4 woyska, dla podbicia Morei i stałego lądu Grecyi. Pierwsze z tych woysk zgromadzić się ma nad brzegami Azyiatyckiemi i pod zasłoną flotty Tureckiey przewiezione będzie na Europeyskich okrętach do Pelopenesu, Kapitan Basze niema naczelnie flottą dowodzić, dla uniknienia waśni z Ibrahimem Baszą, ktoremu powierzone iest naczelne kierowanie całą wyprawą przeciw Grekom. Drugie woysko pod Ibrahimem Baszą, składaiące się z Egipcyanów, wylądować ma do Morei. Trzecie i naylicznieysze urządzone bydź ma przez Rechib Baszę w Laryssie, składaiące się z wszystkich woysk Rumelii, Macedonii i Naddunayskich. Część osady Stambulskiey przyłączyć się także ma do tego woyska. Czwarte woysko, przeznaczone do działać ma z trzeciem, składać się ma z Albanczykow. Ostatnie woysko, nad ktorem Basza Skutaryi mieć będzie dowadztwo, działać ma przeciw Etolii, gdy tym czasem Rechib Basza wtargnie do Liwadyi. Po podbiciu tych prowincyi, oba te woyska przewiezione-

mi bydź maią do Morei. Lecz w tym planie niemiano uwagi ani na morską, ani na lądową siłę Grecką. Grecy wcale nie lękaią się Baszy Skutaryi i Kapitana Beja. Rechiba i Ibrahima Baszy, ktorzy razem działać nie mogą, spodziewaią się prędko upokorzyć.

Za pośrednictwem Konsula Francuzkiego, P. Drovetti, utworzyło się w Alexandryi towarzystwo zaręczaiące za okręty.

Rozmaitości.

Małpy Astronomami.

(dokonczenie.)

W dzienniku P. *De la Condamine*, w przypisku (a) do karty 52 czytamy: „ Dzieci spłodzone z białego i z niewiasty Jndyanki, nazywaią się w całey Ameryce hiszpańskiey *Mestizos*, to iest: *Metisy*, zaś z białego i murzynki, *Mulatos*, lub *Mulatry*. „ — Uważaymy teraz ślady rozchodzącey się prawdy, a nadewszystko pasma przez które przeszła. — P. *De la Condamine* iest iey naypierwszym źrodłem; lecz to źrodło iest czyste i iasne — Autor artykułu o *małpach*, w dykcyonarzu historyi naturalney zmącił go nieco, zadaiąc *ingredyencyi* swego wynalazku, lecz ta niema iesżcze nic w sobie niedorzecznego, gdyż niemówi że małpy rzetelnie robiły obserwacye astronomiczne tylko że naśladowały czynności i poruszenia Astronomow francuzkich, była to tylko *mimika*, albo iak mowią Francuzi *de la monnoie de singe*. — Lecz co z tego źrodła tak prostego, tak naturalnego i przezroczystego zrobił publiczny biały Profesor *in Cathedra*? oto kałużę i błoto!!!...

I demens, et saevas curre per Alpes

Juvenal. Sat. X.

Tenże sam Professor, mówiąc o wpływie magnetyzmu zwierzęcego na systemat nerwowy, ogłosił wielkie od krycie, że skoro Xiężyc będzie doskonale w *Zenith*, magnetyzm niema żadnego skutku!......

Skutki zaś *sympatyi* człowieka do człowieka, tłomaczył na dwóch dzwonach zawieszony h wzlączeniu wpewney od siebie odległości, za uderzeniem w jeden, drugi natychmiast odezwie się przez *Sympatyą*. Materyie te zostawuią się Fizykom i Patalogom. —

Niedawno przy kopaniu węgli ziemnych w okolicy miasta Altenburga (w Niemczech) znaleziono skamieniały ząb słonia. Miał 14 cali długości, $5\frac{1}{2}$ wysokości, a 4 szerokości.

W Nowemjorku (w Ameryce Północney) w koncu roku zeszłego umarł piernikarz bezdzietny i niemaiący krewnych, gdyż był wzięty z domu podrzutkow Londyńskich, terminował u kilku rzemieślników, został maystrem, żył skromnie i był kochanym od wszystkich sąsiadów. Po iego zgonie znaleziono wszystkie sprzęty mało co warte, i oprócz znacznego zapasu pierników, resztę nie taxowano nad kilkanaście talarow. Zostawił iednak następuiący testament: — „ Całem moiem bogactwem są pierniki, zapisuię ie moim przyiaciołom, to iest: piernik pod Nrem 1 Adwokatowi S., ktory przez całe życie broniąc bezpłatnie ubogich, sam został ubogim. Piernik pod Nrem 2, zapisuię moiey sąsiadce Wilhelminie rybaczce, ktora iest wzorem cierpliwości, przez lat 17 z niewymowną łagodnością i święta pokorą, znosiła nieznośne grubijań-

stwa swego męża. Piernik pod Nrem 3 zapisuię Janowi furmanowi, który chociaż iest furmanem, a nigdy nie był piianym Piernik pod Nrem 4 zapisuię kucharce Maryannie, która miała wielokreć chętkę stawiania na loteryią, a przecież wstrzymała się i nie naśladowała swych towarzyszek, dopisuiących w reiestrach na kuchnią po kilka groszy, aby ie postawić i przegrać. Piernik Nro 5 zapisuię memu sąsiadowi Jakóbowi, który będąc szynkarzem, nigdy nie dolewał wody do trunków. Piernik Nro 6 zapisuię Pannie Agnieszce, którey wdzięki wszyscy wysławiali, a przecież ona żyiąc skromnie, odrzuciła wiele elegantów wietrzników, a obrała za męża ubogiego lecz uczciwego cyrulika., Jeszcze kilka pierników zapisał różnym osobom z podobnemi zaletami; wszyscy takowi sukcessorowie mało zważali na tak osobliwszą puściznę, gdy Panna Agnieszka właśnie tegoż dnia idąc do ślubu i przy śniadaniu częstuiąc zebranych przyiaciół, rozłamała zapisany iey piernik, z którego wysypało się wiele Angielskich gwineów; gdy się o tem rozniosło po mieście, każdy z sukcessorów iak piorun pośpieszył po swoy piernik, i każdy w nim znalazł iakąś ilość złotey monety. Rzucono się do reszty pozostałych pierników, płacąc za nie drogo, lecz iuż w nich prócz migdałów, nic nieznaleziono.

Doniesienie.

W tych dniach przybył tu P. Wolfram znakomity z talentu swego, grania na Flotrowersie Artysta. Przeieżdziac przez miasto Kraków, pragnie dadź Koncert, aby mógł uzyskać te chlubne zaszczyty od Szanowney Publiczności, iakie miał szczęście odebrać za granicą w Paryżu, Londynie, a teraz w Warszawie i we Lwowie. Doniesienie to nie ma zamiaru próżney chwały, każdy z Amatorów Muzyki przekona się z kilku numerów Kuryiera Warszawskiego, że ten Pan Wolfram zasłużył sobie rzetelne swiadectwo rzadkiego talentu i wydoskonalenia na tym Instrumencie od wielu Znawców i Mistrzów Muzyki pod czas swego pobytu w Warszawie. — Instrument na którym P. Wolfram grać będzie zwany Panaulon, iest wcale rożniący się od znanych Flotrowersów.

Koncert, który tu dadź postanowił, nastąpi w Poniedziałek w sali JP. Knotza o godzinie 6 w wieczór.

UWIADOMIENIE.

Karol Prokop Kaliga, Dentysta nadworny wielu znakomitych Domów, oznaymuie Prześwietney Publiczności, iż tu w Krakowie naydaley do 20 Marca zabawi. Ktoby więc iego pomocy potrzebował, raczy przysłać swoy adres do domu P. Drelinkiewicza w ulicy S. Jana pod Nrem 481 na pierwsze piętro.

DONIESIENIA.

Prezes Sądu Appellacyynego, Wolnego, niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu. Stosownie do przepisu Art: 118 Kodexu Cywilnego, podaie ninieyszem do powszechney wiadomości, iż Trybunał I. Instancyi Kraju tuteyszego, na domaganie się Rozalii Verpillot w Gminie 6tey Miasta Krakowa pod L. 75/6 zamieszkałey, wydał w dniu 20tym Stycznia r. b. Wyrok stanowczy, ktorym nieobecność Ludwika Józefa Verpillot przeszło od lat czterech żadney o sobie wiadomości niedaiącego, uznaną została. — W Krakowie d. 15 Lutego 1825.

Nikorowicz.

Raubach, Sekr: S. A.

W dniu 22 Marca r. b. 1825 o godzinie 10 ranney w gmachu Sukiennice zwanym, odbędzie się w drodze exekucyi Sądowey publiczna licytacyia Koralów nitek cztery, a to za gotowe liczyć się maiące pieniądze. Chęć zatym licytować maiących, podpisany Komornik na mieysce i czas oznaczony zaprasza.

W Krakowie dnia 17 Marca 1825 r. *T. Jaworski*, Kom. S.